

MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARNI BADIY ADABIYOT BILAN TANISHTIRISH USULLARI

Safoxonova Xonzodabegim

Nizomiy nomidagi TDPU

maktabgacha ta'lim pedagogikasi

va psixologiyasi yo'nalish talabasi

Annotatsiya: Mazkur maqolada maktabgacha ta'limga taaluqli o'zbek xalq og'zaki ijodining barcha janrlari: xalq ertaklari, xalq o'yinlari, alla-qo'shiqlari, afsonalar, rivoyatlar, maqollar, topishmoqlar katta ta'lim va tarbiyaviy imkoniyatlarga egadirlar, shuningdek "Maktabgacha ta'lim va tarbiyaning davlat standarti"ga muvofiq maktabgacha ta'lim tashkilotlarida bolalarni xalq og'zaki ijodi: ertaklar, o'yinlar kabi vositasida maktabga tayyorlash metodlari yoritib berilgan.

Tayanch so'zlar: ijodiy meros, afsona, aqliy, axloqiy, jismoniy, estetik, kitobxonlik

Xalqimiz o'z tarixiy-ijtimoiy taraqqiyoti mobaynida boy og'zaki ijodiy meros yaratgan. Xalq og'zaki ijodida shaxsni har tomonlama rivojlantirishning barcha tarkibiy qismlari: aqliy, axloqiy, jismoniy, estetik, mehnat tarbiyasi ko'zda tutilgan va shunga oid ilg'or pedagogik fikrlar ilgari surilgan.

Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida "Maktabgacha ta'lim va tarbiyaning davlat standarti"ga muvofiq bolalarni xalq og'zaki ijodi, jumladan ertaklar, topishmoqlar, maqollar, xalq o'yinlari vositasida kitobxonlikka tayyorlash keng tarbiyaviy vazifalarni amalga oshirishga va bola shaxsini har jihatdan kamol toptirishga yordam beradi. Xalq ertaklari vositasida halollik, to'g'rilik, yaxshilik, botirlik, sahiylik, go'zallik, kamtarlik kabi axloqiy sifatlar yuksak baholanadi va aksincha, tekinxo'rlik, yomonlik, qo'rqqoqlik, baxillik, manmanlik singari salbiy xususiyatlar qoralanadi. Shuningdek bolalarning kishilar hayoti haqidagi bilimlarini kengaytiradi, emotsional taassurotlarini boyitadi, jamiyat hayoti va tabiatga bo'lgan o'zaro munosabatlar, his-tuyg'ular, insonparvarlik, hamdardlik, mehr-oqibat, ota-onaga, oila a'zolariga, yon-atrofdagi odamlar haqida g'amxo'rlik tuyg'ularini rivojlantiradi. Shu jihatdan ham xalq ertaklarining mohiyatini, ahamiyatini o'rganish doimo dolzarb bo'lib kelmoqda.

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti SH.M.Mirziyoyevning 2020 yil 2 martdagi PF-5953-son Farmoni bilan tasdiqlangan 2020-2025 yillarga mo'ljallangan kitobxonlik madaniyatini rivojlantirish va qo'llab-quvvatlash milliy dasturidagi farmonda aholi, avvalo, yoshlarning ma'naviy-ma'rifiy, badiiy-estetik talablariga javob beradigan kitoblarni yuksak sifat bilan chop etish, nashriyotlar va ijodkorlar faoliyatiga ko'maklashish, bolalarga mo'ljallangan adabiyotlarni chop etishni qo'llab-quvvatlash; mutolaa madaniyatini yuksaltirish, ta'lim-tarbiya jarayoniga zamonaviy ta'lim dasturlari va metodlarini tatbiq etish masalasi ko'rsatib o'tilgan. Ilmiy-metodik adabiyotlar, izlanishlar tahlili shuni ko'rsatmoqdaki, maktabgacha yoshdagi bolalarni xalq og'zaki ijodi, jumladan ertaklar vositasida kitobxonlikka tayyorlashda O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2020 yil 22 dekabrda 802-son Qaroriga muvofiq «Ilk va maktabgacha yoshdagi bolalar rivojlanishiga qo'yiladigan Davlat talablari», va takomillashtirilgan maktabgacha ta'lim tashkilotlari uchun «Ilk qadam davlat o'quv dasturi»da belgilangan rivojlanish sohalari, rivojlanish markazlar integratsiyasi asosida bolalarni kitobxonlikka tayyorlash, yuqorida qo'yilgan masalalarni xalq etishga xizmat qiladi.

Index: [google scholar](#), [research gate](#), [research bib](#), [zenodo](#), [open aire](#).

https://scholar.google.com/scholar?hl=ru&as_sdt=0%2C5&q=wosjournals.com&btnG

<https://www.researchgate.net/search/publication?q=worldly%20knowledge>

<https://journalseeker.researchbib.com/view/issn/3060-4923>

Maktabgacha yoshdagi bolalarni kitobxonlikka tayyorlash uchun ushbu yosh xususiyatni inobatga olgan xolda metodikani takomillashtirish lozim. Masalan, metodik ko‘rgazmalar, zamon talabiga javob beradigan noan’anaviy kitoblar va hokazolar.

Maktabgacha ta’lim tashkilotlari uchun “Ilk qadam” davlat o‘quv dasturida belgilangan rivojlanish markazlar integratsiya asosida olib boriladi. Integratsiyalashgan rivojlanish markazlaridagi ta’limiy jarayonlarlar bolalarni kitobxonlikka tayyorlashga, bu faoliyatning samaradorlik ko‘rsatkichi muntazam ortib borishiga yo‘naltirilgan ekan, uning bosh maqsadi bilimlarni o‘zlashtirishda bolalarni kitobxonlikka tayyorlashning eng qulay, oddiy tushuncha va tasavvurlardan murakkabga tomon boruvchi izlanish-intilishlari orqali uzluksiz o‘zlashtirilishini ko‘zda tutadi.

Asosiy e’tibor bolalarni turli metodlar orqali bosma unli, undosh xarflarni, bo‘g‘inlarni so‘zning boshida, o‘rtasida, orqasida qo‘llashga qaratiladi. Shuningdek jumboqli vaziyatlar yaratilib, o‘yinli elementlar kiritiladi. Masalan: “Ertak nomiga oid harfga qarab, qahramonlar joyini toping”; “Ertakdagi qahramonning joyini harfiga muvofiq toping”, “Kimda qanday so‘z xosil bo‘ldi?”, “Rasmlarni birlashtiring va so‘zlarni xosil qiling” va hokazo.

Bunday muammolarni maqsadga muvofiq ravishda hal qilish tarbiyachi bolalarning kitobxonlikka qiziqishini, uning shakllanish bosqichlarini, buning uchun zarur bo‘lgan shart-sharoitlarni oldindan belgilab, tayyorgarlik ko‘rishi zarur. Ularni maktab ta’limiga tayyorlashda yoshiga mos yorqin, rangli, e’tiborga sazovor rasmi, bosma xarfli ertaklardan tashkil topgan kitoblar yaratish ta’lim sifatini oshirishga omil bo‘ladi.

Adabiyotlar:

• Махмудова, Д. М. (2022). МАКТАБГАЧА КАТТА ЁШДАГИ БОЛАЛАРНИ КИТОБХОНЛИККА ТАЙЁРЛАШ МЕТОДЛАРИ. *Results of National Scientific Research International Journal*, 1(6), 274-278.

• Кадинова, Ф. Р., & Махмудова, Д. М. (2022). Мактабгача катта ёшдаги болаларни китобхонликка тайёрлаш методикасини такомиллаштириш. *PEDAGOGS jurnali*, 1(1), 10-16.

Index: [google scholar](#), [research gate](#), [research bib](#), [zenodo](#), [open aire](#).

https://scholar.google.com/scholar?hl=ru&as_sdt=0%2C5&q=wosjournals.com&btnG

<https://www.researchgate.net/search/publication?q=worldly%20knowledge>

<https://journalseeker.researchbib.com/view/issn/3060-4923>

- Makhmudova, D. M. (2023). EFFECTIVENESS OF INNOVATIVE TECHNOLOGIES IN PRESCHOOL EDUCATIONAL ORGANIZATIONS. *Лучшие интеллектуальные исследования*, 4(1), 177-180.
- Махмудова, Д. М. (2022, November). СПОСОБЫ ЗАИНТЕРЕСОВАТЬ ДОШКОЛЬНИКОВ ЧТЕНИЕМ. In *INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE" THE TIME OF SCIENTIFIC PROGRESS"* (Vol. 1, No. 3, pp. 96-101).
- Makhmudova, D., & Raxmanova, X. (2022). РОЛЬ СОВРЕМЕННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В РАЗВИТИЕ ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА. *Science and innovation*, 1(B7), 1213-1217.
- Makhmudova, D. M., & Sultanova, Z. (2023, September). METHODS USED IN THE MORNING RECEPTION OF CHILDREN IN PRESCHOOL EDUCATIONAL INSTITUTIONS. In *INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCE" SCIENTIFIC ADVANCES AND INNOVATIVE APPROACHES"* (Vol. 1, No. 4, pp. 8-12).
- Makhmudova, D. M. (2023, September). ORGANIZATION AND MANAGEMENT OF MODERN PRESCHOOL EDUCATIONAL ORGANIZATIONS. In *INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCE" SCIENTIFIC ADVANCES AND INNOVATIVE APPROACHES"* (Vol. 1, No. 3, pp. 53-57).
- Mahmudova, D. (2023). PROBLEMS OF ARCHAEOLOGICAL TOURISM DEVELOPMENT IN NAMANGAN REGION. *American Journal of Research in Humanities and Social Sciences*, 8, 61-63.
- Makhmudova, D. M. (2021). Technology of creating electronic book of fairy tales in preschool organizations. *Экономика и социум*, (1-1 (80)), 157-159.
- Makhmudova, D. (2022). FORMATION OF BUSINESS ENVIRONMENT AND DIGITAL ECONOMY BASED ON DEVELOPMENT OF SMALL BUSINESS INFRASTRUCTURE. *Science and Innovation*, 1(8), 312-318.
- Makhmudova, D. M. (2023, January). МАКТАБГАЧА YOSHDAGI BOLALARNI KITOVXONLIKKA TAYYORLASHDA INNAVATSIYON KITOBLARINING AXAMIYATI. In *INTERNATIONAL CONFERENCES* (Vol. 1, No. 2, pp. 629-632).
- Махмудова, Д. М., & Омонова, Д. (2023, October). СОВРЕМЕННЫЕ ПРОБЛЕМЫ ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ ДОУ И СЕМЬИ. In *INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCE" INNOVATIVE TRENDS IN SCIENCE, PRACTICE AND EDUCATION"* (Vol. 2, No. 8, pp. 62-67).